

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II, пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 430 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
муни 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
адреси 1 зол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Інтерв'ювання посла С. Хруцького і тов. до панів міністрів справ внутрішніх
справедливості в справі конфіскації українського щоденника „Діло“ у Львові.

Державна прокуратура у Львові в цілому сконфіскувала статтю поміщену
в „Діло“ (10.668) українського щоденника „Діло“ з дня 18. грудня 1925 під написом
„Кертичні нор“ такого змісту:

З кертичних нор.

I.

Влада не йде наступ на наш мо-
ральний фронт. Віддавна всі темні
сили при допомозі всяких креатур
і „політичних“ кертиць силкуються
звернути до нашого селянства,
щоб обробити обіцянками госпо-
дарського характеру зломити його
моральну міць, розбити його етич-
ну єдність, роздавити і так морально
обдурити запрягти до свого воза,
як живу тварину. А ведеться той
наступ усіми можливими і немож-
ливими способами і засобами.
Сміх, наклеп, інсинуації, обіцянки
і погрози, подачок, перекуство, за-
пугування, — все те використову-
ють, щоб тільки досягнути наміс-
ної мети, щоб в кожному селі
навести свої „ячейки“, щоб нас
завести, пустити брата на брата,
розірвати селянство від своєї
єдності і таким чином над ним
легко запанувати.

Чи треба пригадувати передо-
вго, щоб і заходи подолальсько-
їх, польської „Ради Народової“
і вказаного нині під „редакцією“
українського В. Демянчука „Руського
Діла“? Та перед війною був
і ще один Демянчук, а від 1919 р.
вони пішли їх безліч. Як кертиці
зі своїх нор або як шурі з каналів
смертного життя повтазили вони
на Україну. Забувши на людську гід-
ність, не раз і на своє минуле,
на наживу, кидалися вони на
наш цілий моральний фронт
нашого громадянства, в першу чер-
гу на наше селянство. Бож їх хлібо-
дівство ставили ім як conditio sine
qua non відірвання селянства від
земель, підчинення його своїм
підказам і наказам, перетворення
його в сліпу, темну масу, пригожу
на поти для розросту польщини.
Адміністрація, „організації наро-
дові“, дефензива і вітосівці по-
клали свої руки, щоб той мо-
ральний фронт нашого селянства
розірвати.

Істотні тільки, як „Пробли“, „Об-
раз“, „Рідний Край“, „Холмська
Голоска“, „Радикальний Голос“,
„Право Народу“, „Нове Діло“ —
і вони тільки обрізували інтелі-
гентно, бо святотатськи обкрадали
якщо не народні діячі, обіцявали
всім тільки тільки розбити наш
моральний фронт. Демянчуки, Тар-
навські, Курдівки, Лавруки, Іль-
ковські, Золуцькі, Ольхові, Іжківці
та інші „закатурені“ робітники
наш „деморалізації“ творили ту
роботу чорну сотню, яка мала
розбити селянський табір.

Зараз всі вони в короткій часі
просто йдуть в глухе забуття, бо
моральний фронт наш не по-
веле. Та вороги нашого народу
не зрозуміли ще надії на досягнення
своїх мет. На місце одних наймит-
ів, яких вважали недозвіданими,
вставляли старого, досвідченого

Даниловича. Цей колишній світоч-
радичальної партії, один з її основи-
льників, довголітніх духових провід-
ників, збожеволів на старість. Ка-
жемо: збожеволів, бо тільки тим
можна пояснити собі його тепе-
рішню деморалізаційну ролі. Від
всіх попередніх „дебютантів“ —
правду кажучи — не багато мож-
на було вимагати, (хіба крім одно-
го Мих. Яковця, який — на жаль —
в своїй легкомудрості й етичній
запуганості, покритий цвілю спе-
цифічного польонофільства, зведе-
ний на манівці покутними „Мефі-
стофелями“, так марно проциндри-
в своє ім'я і своє культурне надбан-
ня), але до Даниловича мусять бу-
ти прирівнювані інші винюги й
інші критерії.

Цей не зауковий тип, видобу-
тий зі суспільної нори, але діяч,
колись носій великих ідей. Зло-
чинне потоптання праці цілого
життя, напливання на всі ідеали,
які колись мусили бути зорею в
його діяльності, вислугування тим,
що зі залізною послідовністю ни-
щать основи нашого національно-
го життя, — це справді тільки го-
стрий прояв ненормальності, оче-
видне божевільство. Але та ненор-
мальність тягнеться від 1919 року.

Сев. Данилович це не припад-
ковий тип, що у війні затратив
свідомість добра і зла, що в са-
мій війні мав притуплені замисли
на все додатне, а приймав тільки
все лихе, морально війнече, вкінці
це й не молодик, якого повалила
нужда і бажання легкої наживи,
тільки це людина, яку обійшла
справжня війна, розірво замож-
ний адвокат, старий, пригнічений
літами і сивиною. Перед ним не
відкривається вже можливість ек-
спіації, направлення лиха, тільки він
зійде в могилу, заплямований важ-
ким злочином деморалізації й на-
родної зради. Чи йому не жалко
свого минулого, чи він не має по-
шани до свого свого волоса, ко-
ли вже не до чого, іншого, чи
вкінці ніхто з близьких йому лю-
дей, рідні і б. приятелів не має
сили здержати його перед мораль-
ною пропастью, в яку намагається
він затягнути наше селянство?

Центром хлібодіства став тепер
Станіславів, відбираючи ту „честь“
Коломи. Там виходить „Селян-
ський Прапор“, там є політична
резиденція Даниловича, там зі-
бралася його гвардія і його за-
катурений штаб. Хлібодавіц при-
знали, що всі попередні наступи
на моральний фронт нашого се-
лянства були невміло і неаручно
ведені ділантантами, тому висунули
на чолі старого практика, наказу-
ючи йому повести рішучу атаку.
Одночасно ця акція не є відірвана,
вона не розтягається на саме По-
куття, тільки обіймає всю украї-
нську національну територію під
Польщею. Фронт поділено на
окремні секції, віддаючи східну Во-

линь от. Осідкові, західну Во-
линь Горемичі, Холмщину й Під-
ляшя пос. Антонові Васильчукові,
а Галичину Сев. Даниловичеві. Всі
ті секції селянського фронту від-
давна обстрілюють, менші отамани
від деморалізації вже пробували
атаки, вже відбув свій зїзд Осідко-
во й Горемича, аж скликавав „го-
сподарську нараду“ Ан. Васильчук,
а тепер підготовляє Данилович зі
своім штабом генеральний наступ.
А й штабу можна йому „позави-
дувати“. Крім репрезентанта ру-
мунської сігурани і польської де-
фензиві, виступають там представ-
ники різних професій. Перед кіль-
кома днями признався перед од-
ним з громадян о. А. М. Б. р. з. к.,
що він належить до редакції „Сел.
Прапора“. На скільки нам відомо,
цей о. Амброзьяк, людина пережер-
та важкою недугою, алькоголік,
судом признаний невідповідальним
за свої вчинки, є суспендований в
Станіславівській дієцезії. Тепер —
по його власним словам — за
польські гроші займається
він ширенням „ржондової унії“ на
північно-західній українській нашо-
нальній території та „редагуван-
ням“ хлібодівської газетки в Стані-
славові.

І цей то штаб під проводом ста-
лого Даниловича скликає на 30.
січня 1926 „Селянський конгрес“,
щоб проломити і зломити мо-
ральний фронт нашого селянства.

З огляду на те, що таке обмеження
свободи є суперечне з арт. 10¹ консти-
туції польської республіки та є грубим ін-
гноруванням української преси, підписані
запитують пп. Міністри:

- 1) Чи їм відомий є наведений факт?
- 2) Чи пп. Міністри скоять повзати під-
чинених собі функціонарів, що таке наду-
життя урядової власті не повинно бути
до змислення правосуддя?
- 3) Чи пп. Міністри скоять перестати в
той справі слідство, покарати винуватців і
припинити переслідування української
преси?

Підписи.

Варшава, 28. грудня 1925.

Вжесня і „креси“.

Принагідна згадка.

В. Серошевський в своїм описі
шкільництва на Волині вказав та-
мошнім учителям з докором на
Вжесню. Це подія з перед заши-
двадцяти літ, коли пруські шкільні
органи в народній школі у Вжесні
(Wreschen) дуже брутально посту-
пили з польськими дітьми і учи-
телями. Поляки піднесли за те ве-
личезний крик не тільки в самій
Німеччині, але й за границею, осо-
бливо в Австрії в парламенті, і
збирали складки на жергні прусь-
кої брутальності. До тих складок
причинилися й інші Славяне, най-
більше з антагонізму до Німців.
Українські послі, котрі не стояли
в супротивності до Німців, бо до
того не мали ніякої причини, а
напаки вели гостру боротьбу з
Поляками, однак, кермуючися
почуттям справедливості і люд-
ськості, зробили також грошеву
складку і передали її з висловами
світлості „Польському Кола“. На
це й дістав наш парламентарний
Клуб від Кола отсе писемо, писане
рукою його секретаря Б. Яблоць-
кого, а підписане презесою Явор-
ским. Писемо це маю у собі з

приводжу його буквально на па-
м'ятку сучасному й грядучому по-
колінню.

Jaśnie Wielmożny Pan Julian Ro-
mańczuk, Prezes klubu ruskich pō-
słów we Wiedniu.

26. XI. Jaśnie Wielmożny Panie i
Imieniem Koła polsk. przesadam
na ręce JWPana dla Klubu Szanow-
nych posłów Ruskich wyrazu po-
dziękowania za szczodry dar na rzecz
dzieci skazańców Polnaskich.

Z głębokim pozdrowieniem
Jawożak
Prezes Koła polsk.
Уваг жадних робити не хит.
Юл. Романчук

По широкому світі

У приватній комісії німецько-
го парламенту разили над анкетом
соціалістичних послів, щоб змуси-
вати параграф карного закону про-
до згінання злоду. Високо соціалі-
стів на проїхшов. В 1923 р. в ан-
кеті влучно відповідало перед
судом 4216 осіб, з чого тільки 600
звільнено, 256 осіб загинуло б'єт-
як на рік в'язниці, а 1449 від в'язни-
місяця до року.

СРСР, не хоче взяти участі в кон-
ференції над справою розбросити
Бріан і той підняв, що мотав на-
мови Чіторія і покищо тактич-
а не сути.

Кемаль баша з'явився на засі-
данні воєнної ради, що Туреччина
не в силі вести війну за Ірак.

Шість німецьких банків на-
мамі злитися в один з політичних,
основним капіталом.

У Фінляндії утворився новий
кабінет під проводом Каліо; як
зак. справ є проф. Сетаряе.

З польських справ.

Польський уряд через свого
заступника польського амбасадора
у Парижі, підписав в Франції мо-
тири умови, а саме: в консульсько-
справах, щодо взаємної видачі го-
чинців, пересилки судових вказів-
та правової помочі.

Польща зможе переслати через
Румунію дві тисячі худоби, коли
виконає ветеринарні приписи.

Мін-ство освіти дозволило Жи-
дам у середніх школах стриматись
у суботу від писання, рисування та
ручних робіт.

У Лодзі тисячка безробітних де-
монструвала перед будинком воє-
відства і вислала до воєводи деле-
гацію в справі підмог для бідних.
Юрба поводилася неспокійно і по-
ліція мусила її втихомирювати.

Міністерство внутр. справ, з
огляду на ошадність відкликання
проєктований спис населення на
Гор. Шлеську та Вилениці.

Арештували директора філії
польського промисл. банку у Кра-
кові, Філіпіного за недозволені фін-
ансові операції.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це не
родня фортеця, це певний захист у
добі лихоліття!

„Нова“ від „Діло“ підписалися, щоб
виступити до нас — Ред

В гарній оправі!

Аколіди, (антисептик) нар. п. с. 10	10
Аміс — Добрий син, Воля, 2	2
Зі шкільн. 2	2
Берет: Малий Лорд 3	3
Вереска: Записки лікаря 6	6
Грищенко: Сонячний промінь 4	4
Грушевський: Ілюстрація історії України 13	13
Дюножний збір 100	100
Женіар: Улюблені 150	150
Казки братів Гримм 100	100
Ковалів: В останній лаві 3	3

Ціни варті тільки до 15-го січня 1926 р. — Ті самі книжки продаємо також в брошурі по значно нижчій ціні. — Хто пришле гроші з гори, тому одразу ж поштою.

984

Найкрасші святкові дарунки:

Ковалів: Писанка 3	3
Чародійна скрипка 3	3
Шасіла бубня 3	3
Ковалів: Пригоди Пінокія 3	3
Короленко: Без вника 3	3
Мегедова: Мамі 10	10
Малі герої 1	1
Лепий: В горах 2	2
Лотошній: Мали герої 3	3
Лукінович: За кадишню 3	3
Марта Борельна 10	10
Мартович: Забобон 5	5

Мілер: Молодість скандинавських людей 6	6
Ольський: Іду на Вас 3	3
Пачовський: Розсудливі перли 3	3
Пятка: На припік 10	10
Самійленко: Україні 3	3
Сара Кру 10	10
Сніфт: Подорож Гулівера до Лилі (зупин) 10	10
до Великанів 10	10
Стефанік: Дорога 2	2
Степанов: Остерон з закопаними скарбами 3	3

В гарній оправі!

Тейла: Пригоди Тома Сойера 4	4
Товстой: Казки 10	10
Козак 10	10
Українка: Лиса пісня 10	10
Франко: Близькі сміється 6	6
Мойсей 2	2
Пригоди Дон Кіхота 4	4
Як Юлія Шинкарук бачила 3	3
Челоміш 3	3
Чайківський: З татарської землі 2	2
Шевченко: Кобзар (вид. Симоніч) 15	15
Щурат: Вибір пісень 7	7

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

3-3

гр. кат. священику причисляється до визначення судної ереси, а на «євangelістичну» правду міру перейшов шовіно згодом. Той же добродій мав бути свого часу державним секретарем публичних робіт зах. області УНР. — Д-р М. В.

— Нові промислові ошування. Напівзавська торгівельно-промислова фірма «Аміс» показала ще раз, що при адекватній хисті, рахуючи на людські легковірності, можна від різних країн та людей набирати товарів, гадати за де фальшиві весті і в драматичний момент чкурнути. Так зробили організатори цього підприємства Фюрстенберг, Бейх-Смій та Гардінг, викидаючи з кількох тисяч чужих золотими.

— Українка. У 356 ч. «Пратер Пресс» з дня 30. грудня 1925 р. у видавці «Savische Rudolph» знаходимо інформації, що почалися виклади Українського Соціологічного Інституту в Празі, — і появилися нові книжки заходом Українського Громадського Видавничого Фонду, а саме: поезія Дарига «Коліна», «Загальна біографія» проф. Старкова; у видавничій історико-філософському то-варстві проф. Ант. Монаха «Історія церковного будівництва на Україні», проф. Мірчука «Скворода», у видавничій Української молоді М. Рутковського про Д. Похитоніва, і проф. Антоновича про Мурашкіна, а у Відні книжка Забаревського про В. Липинського.

— Померли італійський критик і письменник Гайдо Мензін, у Львові, в 58 році життя. Він залишив по собі цілу низку критичних студій про великих письменників. Його імення є в Європі відоме тільки з тексту опери Масканія «Кавалеріа русіканна», який він склав спільно з Гавіаїоном Товатті. — У місті Бернборф домер бундний фабричний робітник Ян Янурек, який збудував колись правдивий годинник з дерева. Він працював над своїм винаходом двадцять років і не хотів віддати за великі гроші свого винаходу нікому, щоб з ним не розставалися. Цей годинник, архітектурно-презенто-вний об'єкт усі європейські виставки. — Павло Виноградов, довголітній професор експериментального університету ур. 1894 р., один з найкращих істориків права. З уродження був Росіянином, спершу арок. історії в московському університеті, від 1911 р. перейшов до Англії, де закінчився і писав виключно по англійському. Спеціальність його історичних студій: Феодальні обставини Італії та Англії. Був членом численних Академій Наук, а в Англії діждався титулу «сера».

— Археологічний палсний інститут. Палс засновує археологічний інститут, призначений для студій молодих священиків. Інститут цей повстане в бундній монастирі св. Антонія напроти церкви Санта Марія Малжоре.

— Щастя. Щастя, яке приходить тільки тисячам людей у формі несподіваної великої виграти на лотерей, або закорської спадщини, зійшло цим разом на одного малярського портіра. Цей маляр, Адольф Брюк, одержав у спадщину по своїх предках 375 мільярдів у малярській валюті. Один з його предків вимірував до Австралії і там в 1838 р. залишив 15 мільярдів фунтів, без заповіту. Його нащадки вели тринадцять літ доказаний процес, що є законним претендентом до цієї спадщини. Не дивно, що портір Брюк, одержавши повідомлення про таке майно, поставився покірно до цього свідчення і заявив, що покличе свою по-малу шовіно тоді, коли одержить обіцяну суму.

— Зв'язок. У кінці «Лев» дають нову фільму в 10 діях «Морозова Сава». Є не тільки любовна симфонія, в якій бере участь тисячі людей.

— Замість альбомічних малюнків на скарбі Різдва Христового зображає на скарбі Школу. В. І. І. Скрептович у Львові 5 зол. За жертву шовіно дає Геліона Урвава УПІ-ва 1—1

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе! Просимо помістити в Вашій газеті от-чого листа:

В ч. 1 «Нашого Життя» від 27. грудня 1925 р. в редакційній статті надіслано: «Наше парламентське представництво в-ляло так становить до листа професо-ра Сміля-Стоцького — кризю на станові-

ції президії Клубу і видачею комунікату, який подаємо».

В цілості висловлення правди, поклику-ючись на протоколи засідань Українського Клубу, стверджуємо:

1) Уступлення попередньої Президії, що майже 2 роки стояла на чолі Клубу, не стоїть абсолютно ні в якому зв'язку зі «справою реанімації» Українського Клубу на лист проф. Р. Сміля-Стоцького, Стано-вине бундній Президії до листа проф. Р. Сміля-Стоцького цілковито б. до впробо-в на абсолютною більшістю Українсько-го Клубу, доказом чого було ухвалення запропонованого пос. Хрущівського комуні-кату, оголошеного в пресі — і відкинення проекту такогож комунікату, внесеного п. Козичем.

2) Цілковитою причиною уступлення б. Президії було бажання зберегти єдність Українського Клубу, а тієї єдності загрожувала боротьба, яку провадили т. зв. опози-ційні (посли «Селя, Союзу» і п. Підгір-ський) проти б. Президії і після її пере-виборів 19. листопада на сторінках «Нашого Життя» (дніснє ч. 45, 47, 48 і 49 «Нашого Життя»), на парламентському гучні своєю заявою, що «не має довіри до вибраної Президії, що до політики її застерігається і залишає собі вільну руку» (ч. 47 «Нашого Життя») і в роботі на місцях, скликаючи збори і вносячи на них резолюції, що «одобряють тактику опози-ції в Клубі у. П. Р. (дніснє ч. 49 «Нашого Життя»).

3) Рахуючись з винятковою ситуацією б. Президія ще під час її перевиборів 19. листопада заявила, що тільки тимчасово приймає вибір до часу успокоєння в Клубі, а на слідуєчому з серги засідань Клубу 10. грудня вона вже зголосила свою думку і для фактичного переве-дення нових виборів призначила засідан-ня на 19. грудня 1925.

Зі всього цього видно, що уступлення б. Президії освітлено в «Нашому Житті» тенденційно і негідно з фактичним ста-ном річей.

Варшава, 29. грудня 1925.

Посли сенатори:

Хвощів, Черкавський, Тимошук, Гер-шенський, Козубський, Маркович, Хо-ляк, Дмитрюк, Мохнюк Павлюк, Пі-стерняк, Любарський.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Набдін-нярського театру під дир. О. Митке-вича.

Мемірін. Сая читальні «Просвіти». 3.1. «Віс». 4.1. «Вихрест». 5.1. «Маруся Богуславка» (прощальна вистава).

Рави руська. Сая «Сокола». 7.1. «Віс». 8.1. «Нашого життя». 12.1. «Маруся Богуславка». 13.1. «Лиса пісня». 14.1. «Ніч під Івана Купала». 15.1. «Чорна пантера і білий медвідь». 9—?

Членські виладки до Українського Кр. 1-го опіки п. інвалід. у Львові зби-ратиме від 1.1. 1926. п. Д. Козів за окре-мою повноважністю. 1031а 3—3

Пам'яті Олександра Мишуги. Під-нявши, зредитувати пам'ятковий книжку в честь визначного українського артиста й мецената, пок. Олександра Мишуги, прошу всіх тих громадян (ок), що можуть написати сподини або статті на тему мистецької чи філантропічної діяльності за-своженого Покійника, надіслати бажані матеріали на мою адресу. — ш. Німчук, ред. «Віс».

Дрібні оголошення.

Гухарку-Господицію, обізнану з всіма домашніми роботами, негай-но приймає самітний лікар на провізії, зголошення з поданням усвіді до Ака-дистрії «Віс» під «Кавалер». 1032 3-3

ПОШУКУЄТЬСЯ «кара Ужівина до відношення на церкви. Зголошення до кінця счня снати: Уряд парохіальний Я-вірки п. Шавиши. 1044 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦУКОРНЯ

„ПЧІЛКА“

Львів, Ринок 27

поручас на СВЯТА свої цукорняні 1033 виробн. 2—4

Замовлення виконує солідно.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстусьна 17/11.

Пломбування й викидання зубів без болю. Штуцні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пациєнтів з провізії полагоджуються в найкоротшому часі. П. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 3—5

Найбільша добірні і найбільше улюблені дарунки на

1041

ЯЛИНКУ 1-3

можна набити тільки в богато за-осмотренім складі

ПЕРФУМИ, КОСМЕТИКІВ
ТОАЛЕТНИХ ПРИЛАДІВ

Богдан Богосевич

Львів, Гетьманська 6.

НА СВЯТІ

У горсьні:

Hegelayer старий	зол.	750
Шамозодер старий	850	
Badacsonyer	750	
Riesling	750	
Leanyka	750	
Erlauer червоий	5—	
Бургундер червоий	5—	

Австрійські:

Mailberger	зол.	8—
Vosianer Golddeck	850	

Французькі:

Graves superieur.	зол.	6—
Haut Basac	8—	
Haut Sauternes	850	
St. Estephe, червоне	650	
St. Julien	720	
Chateaux Lafite	840	

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ фабрик МІКОЛЯША І КОСЕЦЬКОГО

понижує фабричних цін

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ БАЧЕВСЬКОГО у всіх смаках поручас

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ І ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛЯ

у Львові, вул. Рутівського 3, Філія: вул. Городецька 74.

ГАЗДИНЕ!

БЖІЛЬНИЙ мід під

гарантією першої якості в 5 кілевих лашках по 15 зол. 25 сот., 10 кілевих по 29 зол. 40 сот. з опа-кованням і обдачею висилас Іван Мичи-ський і С-ка Городе-цька п. Козлів. 1028

СТРОЕННЯ і напра-ву форте-яліа

приймає Артур Сау-шин, Хмельовського 5. Телефон 1398. 2-3

Шануй тяжко запроцьований гріш свого чоловіка! Не ниц біда — уживай тільки на ділі шовіно мило до праця марм. «ЛЕВ» виробн Львівської фабрики хем. «ТЛЕН». 10-10

[illegible]

Радянсько-турецький договір.

День 17 грудня 1925, день підписання в Парижі радянсько-турецького договору, стає однією з важливіших дат в історії нової Європи, яка претендує на злиття різноманітних протилежних станів з лівих і правих, як історично-політичних, так і економічних. Радянсько-турецький договір, підписаний Чічеріном і Тевфік-Рухді-Бейом, був несподіванкою для західно-європейської дипломатії, як і радянський договір в р. 1921 під час генуєвської конференції.

Оголошений в дні 23 грудня м.р. радянською пресою договір, обіймає такі точки:

1) обов'язок нейтральності на випадок збройного виступу проти Туреччини або СРСР якоїнебудь держави;

2) обов'язок кожної з договірних сторін здержатися від всякого нападу проти другої сторони, не приймати участі в жадному союзі чи порозумінні політичного характеру, зверненому проти Туреччини або СРСР. Договірні сторони зобов'язуються не брати участі в якомуньбудь союзі чи порозумінні, зверненому проти їх суходутної або морської безпеки, як також не брати ніякої участі у ворожих виступах якихнебудь держав проти Туреччини або СРСР.

3) договір заключається на протязі трьох літ.

До договору додано пояснюючі протоколи, в яких устійнюється свобода ділення кожної з договірних сторін поза трактативними зобов'язаннями та устійнено вірну суть вислову „політичний характер“. А саме термін „політичний характер“ роз'яснюється теж на економічній і фінансові справи.

З турецького боку пояснюють конкретність закінчення цього договору розчаруванням в справедливості Ліги Націй. Мовляв, європейські договори безпеки свідчать про агресивні наміри проти східних держав, Ліга Націй є тільки безсилним оруддям в руках всемогутньої й загрозливої Британії. Своім рішенням з справи Моссулю Ліга Націй на-

глядно випила дійсну ціну тих договорів, які нібито мають на меті зміцнити мир і безпеку. Маючи на увазі закатну агресивність західних держав, особливо Англії, Туреччина була змушена самостійно шукати засоби безпеки. Радянсько-турецький договір є відповіддю на неминучу konieczність знайти безпеку для Туреччини внаслідок несправедливого женецького рішення.

Французька преса, заскочена цим договором, ширше розглядає його провідні думки і наміри та дійсний його зміст. Радянсько-турецький договір є для Туреччини безпекою проти Англії, а для СРСР, щитом проти Льокарна, яке в Москві вважають новою спробою оточити СРСР. Цей договір має величезне значіння. Він надає вігломін на всьому Сході. В паршу чергу він звернений проти Англії. Одночасно цей договір є проявом ворожого відношення до Ліги Націй. СРСР і Туреччина, закінчивши договір, постараться розвинути свої відносини з іншими державами поза орбітою Ліги Націй. Таким чином в деякій мірі відносини всіх держав будуть розвинути поза Лігою. Особливо широко мусімуть пригноблювати цей модус procedendi держави, що сусідують з СРСР і Туреччиною, як Польща, Румунія, Фінляндія, Латвія, Естонія, Литва, Афганістан, Персія і т. д.

Безпосереднім товчком до закінчення радянсько-турецького договору є льокарнські пакти. В наслідок західного гарантійного пакту СРСР і Туреччина наїшлися в дипломатичній ізоляції. Німеччина, яка досі вірно стояла при боці СРСР, починає хитатися. Подорож Чічеріна, від Варшави через Берлін до Парижа, якої метою було звичити далекосаглість Льокарна, не дала позитивних наслідків. З огляду на те виринула konieczність спільного ділення СРСР і Туреччини, загрозених англійськими планами і об'єднаних спільною ненавистю до Вел. Британії.

Новий договір не лише приводить до зближення СРСР і Туреччину, але одночасно стає вихідною точкою для нових шляхів в сфері східної політики. Без сумніву, Туреччина возьме відтепер живу участь в усіх проявах східних рухів разом з Рад. Союзом. Радянсько-турецький договір є реплікою на

льокарнські пакти, які вважаються порозумінням Заходу проти Сходу. Поруч з тим рад.-турецький договір стає зародком будучої Східної Ліги Націй, біля якої зединаються всі народи Сходу, недовольні женецькою Лігою. Спільне ділення обох договірних держав на азійським терені є величезною небезпечкою для Англії і інших колоніальних держав. А той терен вже аданна сильно підмінований повелінкою колоніальних держав та пропагандою Комінтерну.

Радянсько-турецький договір є відповіддю на Льокарно, на рішення Ліги Націй в моссульській справі, на фронт Заходу проти Сходу. Рад.-турецький договір — по записуванням його авторів і договірних сторін — має мирні цілі: створити умови безпеки для загрозлених. Однак без сумніву там заважується вузол нових великих конфліктів, а може й боротьба Європи під прозодом Англії з Азією під кермою СРСР.

На соймовій арені.

Інтелектуальні посліди українського клубу.

1. Посла Чучуна і тов. до міністра справ у справах внутрішніх і добиття, які допущилися посягання на свободу совісті в Кобрині у встановленні до селів Василь Ревоті і Василь Гаврилюк з Бухача, Подільської губернії, кобринського повіту.

2. Гогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ у справах внутрішніх і добиття для селів села Барага, Гомоні Ворба, Дубенського повіту за похити, які заповізі 14. позв улані у часі матеріалі 3 вересня 1925 р.

3. Гогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ у справах внутрішніх і добиття, які допущилися посягання на свободу совісті в Кобрині Камеєцького Шулк.

4. Гогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ у справах внутрішніх і добиття, які допущилися посягання на свободу совісті в Кобрині Камеєцького Шулк.

5. Гогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ у справах внутрішніх і добиття, які допущилися посягання на свободу совісті в Кобрині Камеєцького Шулк.

З міської ради у Львові.

Промова д-ра Ст. Федка.

На засіданні міської ради у Львові з дня 30. м. м., що було присвячене справам бюджету громади, промовляв іменем Українського Клубу радний д-р Ст. Федка. Зраз по перших його словах счин-

лася в салі засідань буря життя того, що промовляв гогож по українськи. Кричали особливо вшех-полєки, звертаючись до през. Наймана з домаганнями, щоб відібрав д-ру Ст. Федка голос. Ця справа була мабуть задалегідь заінсценізована, бо през. Найман з місця заборонив українському промовця говорити українською мовою — в рішучому протівстві до дотеперішньої практики в міській раді, де українські радні промовляли сабодію й без протівств у рідній мові. Після тої заборони виголося д-р Ст. Федка промову по польськи, яка своїм гірким тоном і ще більш гірким змістом зробила велике вражіння. Подасмо її майже в цілості.

З уваги на те, що нелі не дозволено говорити по українськи — казав український промовець, — промовець по польськи, але не тому, щоб я признавав задержання в президєнті справедливим, але навпаки тому, щоб проти того безправного задержання урочисто запротестувати і щоб цей протест вписав до протоколу. Ця мєла польська мова не є чорною плямою, як для деяких нечестивих осіб мова українська, але не буду адекватно польської мови під прімислом, навпаки — обстою при тому, що мові вільно тут промовляти по українськи.

Довгі роки не допускали тут ані одного члена української народності до ради міста Львова. Коли в 1918 р. увійшли нас п'ятьох до міської ради, през. Оберя прийняв нас дуже чемними словами і висказав радість, що можливе спільно працювати з українськими, що після ситого м'яса надійшла нині ера, що нарешті ліде розуміють, що найважливіше прав народу — а таким правом є акція української мови — вільно тут промовляти по українськи. І справді від часу, як ми увійшли до ради, всі ми промовляли тільки по українськи мові. Правда, часами були перешкоди, бо ось пом. през. Рутківський знає нас по-польськи, але ми завжди промовляли тільки по українськи. Коли держ. комісарем став п. м. Штедло, перервав раз українському промовцю, пом. о. Т. Лежовському, але не знав його промовляти по польськи, тільки зложив засту, як — мусу припинити — був для нас симпатичний. „Бо — говорив він — хоч у статуті й регуляції сказано, що урядовою мовою є польська, то писався з тим, що відносини з українськими не повинні мусити змінити й регуляції, і то в напрямі для нас безсумнівно корисним. дозволяє промовляти українською мовою. З того часу промовляли ми по українськи без найменших перешкод. І як стали не потрібні, ані слова не заважали, ані не анішало з того взагалі ніяк не шаста.

Ми є тої думки, що навіть на основ обов'язкового тепер статуту маємо право промовляти по українськи. Бо хоч у § 32. статуту сказано, що урядовою мовою є польська, чого ми не придержуємося в рефератах, то в другий устаток тож § 32. § сказано, що на українські подання відповідається по українськи. Коли отже вільно писати по українськи і на таке писмо мусить прийняти українська відповідь, то чейже не можна мати ніякого ст-

В. Старосольський.

„Суспільство“.

„La Société“, орган „Українського Інституту Громадознавства“ під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцією М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

Появилось перше число журналу, присвяченого соціології, ще й до того органу „Інституту Громадознавства“. Перше число нового наукового журналу та нова установка, що ставить собі наукові завдання — це були б відради події навіть для суспільства багатого на наукові установи та журнали. На жаль, зміст першого єшитка „Суспільства“ викликає перш усього люття деякої небезпеки. Міється вражіння, що цей журнал породив бажання показати за всяку ціну, що і в нас є все те, що мають інші, отже і власний соціологічний журнал та „Інститут“, бажання показати це хоч би за ціну якості наукової праці. Таке становище дуже небезпечне. Воно могло б — підорвати ґрунт під працею на науковому полі, бо в науковій праці, не скільки мусить бути рішучим миром.

В „передньому слові“ означено завдання „Інституту Громадознавства“ як суто наукові. Там же чи-

таємо, що „Суспільство“ міститиме всі праці, „які тільки“ вони „відповідали вимогам наукової об'єктивності“. Це програмова заява, — тому не можна не зауважити, що в ній пропущено інші умови „науковості“. Об'єктивність сама (яка, до речі, все є тільки постулатом, особливо в суспільних науках) не дає ще праці наукового характеру та цінності. Для цього треба ще, щоб метода праці була наукова та щоб праця була науково творча. Читаючи „Суспільство“, відноситься вражіння, ніби то „Інститут Громадознавства“ і не ставить для наукової праці отих дальших вимог.

Надруковано в „Суспільстві“ три групи праць. Перша з них — це праці чужих авторів: проф. Влага про сучасну чеську соціологію, проф. фон Візе „Начерк вибудування науки про суспільні відносини“, проф. Чепіна про „застій розуміння побуту в суспільній культурі“ та д-р Штайнберга про „місця анархізму в лівому народництві“. За притягнення цих авторів до праці в українському журналі належить „Інституту“ подяка. Друга група — це праці, виконані в українських високих школах, університеті та Господарській Академії. Тут належить праці проф. Шарбана про його дослідні над світовою сім'єю-господарською статисти-

кою, та юридично-догматична праця д-ра Мандрики про „Націоналі меншости в міжнародному праві“, мабуть трохи перероблена дисертація, на основі якої її автор отримав докторат на прагському українському університеті, (чого не зазначено, хоч вимагає цього значай). Третя група — це праці членів „Інституту“, з одних винятком, це реферати про книжки. Дарж, що вони поміщені в рубриці „обговорення літератури“, в них нічого не „обговорено“ — в них переповіднено тільки зміст книжок, без ніяких істотних зауважень. Така метода може мати свою цінність, але іноді вона не вистарчає. Так нар. не можна при рефераті про відому книжку Міхельса про партії не згадати про цю „contingents magna“, про цю літературу, яку викликала її поява перед давніми роками. Без цього, читач матиме воемі помилкове та неповне уявлення про стан поставленої Міхельсом проблеми. Там знову, де зауваження є, вони викликають іноді сумніви зі становища „об'єктивності“. Про соціологію на Україні нар. каже п. Шаповал в „Суспільстві“ що її навчання „широко поставлено“ і реферат про шкільні підручники соціології на Україні — і тойже автор каже майже рівночасно в „Kritik Vortel-

jahreshette für Sociologie“, що соціологія під більшовиками „негальна“. Це може тільки неясності вислову, але такої неясності треба стерегтися в науковому журналі.

Взагалі поміщені реферати з книжок в „Суспільстві“ — річ корисна. Треба тільки висловити побажання, щоб цих рефератів було більше, та щоб добір їх не був такий випадковий, як в першому числі „Суспільства“. Вони ж повинні давати читачеві уявлення про усе працю людської думки в області суспільних наук. Заразом, признаючи корисність таких рефератів, треба підкреслити, що вони не мають значіння самостійних наукових праць. На такий характер претендує зломіж праць членів Інституту одна тільки стаття п. М. Шаповала „До питання про організацію українських соціологічних студій“. Тому треба спанитися над нею. І автором директор Інституту, особу якого вважано настільки репрезентативною, що його призначено завданню з назвою установи. Його науковий виступ дає право робити висновки про працю в Інституті якого він директором, тим більше що тема виступу — наукова організація організації цієї праці та її програм.

(Продовження буде.)